12/08/2023

Ο Μητροπολίτης Ναυπάκτου για την εορτή του αββά Δωροθέου και του αγίου Μαξίμου του Ομολογητού

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου

Ο Μητροπολίτης Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου κ. Ιερόθεος, με γραπτό κήρυγμά του για την Κυριακή Ι' Ματθαίου, 13 Αυγούστου, αναφέρθηκε στην εορτή του αββά Δωροθέου και του αγίου Μαξίμου του Ομολογητού.

"Ζούμε σε μια εποχή υπερβολικής εξωστρέφειας, εικονικής πραγματικότητας, ψηφιακής τεχνολογίας και αγνοούμε τον εσωτερικό μας κόσμο που δημιουργεί ταραχή, άγχος και κατάθλιψη, και γι' αυτό εμφανίζονται διάφορα ψυχαναλυτικά συστήματα για να βοηθήσουν. Πρέπει, όμως, να γνωρίζουμε ότι στην Ορθόδοξη Εκκλησία έχουμε εκπληκτικά κείμενα, όπως και αυτά που ανέφερα, τα οποία όχι μόνον αναλύουν την ψυχή του ανθρώπου, αλλά την συνθέτουν και την θεραπεύουν, γενικά θεραπεύουν όλον τον άνθρωπο. Στους πολλούς ανθρώπους η Ορθόδοξη θεραπευτική μέθοδος είναι άγνωστη και ασφαλώς αξίζει τον κόπο να την

γνωρίσουν“, είπε μεταξύ άλλων ο Σεβασμιώτατος.

Παρακάτω το γραπτό κήρυγμα:

Σήμερα η Εκκλησία μας εορτάζει την μνήμη δύο μεγάλων ασκητικών Πατέρων, δηλαδή τον όσιο και Θεοφόρο Πατέρα μας Δωρόθεο και τον άγιο Μάξιμο τον Ομολογητή, με την ευκαιρία της μεταθέσεως των λειψάνων του. Μεταξύ αυτών των δύο Πατέρων υπάρχει ένα κοινό γνώρισμα και αυτό είναι η ασκητική ζωή, που είναι η βάση της ορθοδόξου θεολογίας.

Κατ’ αρχάς να αναφερθώ στον όσιο Δωρόθεο ο οποίος έζησε τον 6ο αιώνα μ.Χ. χωρίς να είναι γνωστές οι ιδιαίτερες συνθήκες με τις οποίες μεγάλωσε. Γενικά, καταγόταν από πλούσια οικογένεια στην Γάζα, απέκτησε μεγάλη φιλολογική και φιλοσοφική γνώση, αλλά πολύ νέος εγκατέλειψε τα πάντα και προσήλθε στην Ιερά Μονή του Σερίδου, λίγα χιλιόμετρα νότια της Γάζας. Εκεί ασκούνταν δύο μεγάλοι ασκητές που ήταν έγκλειστοι στα κελλιά τους και είχαν μεγάλη πνευματική πείρα, δηλαδή ο Βαρσανούφιος, που δεν ερχόταν σε επαφή με τους ανθρώπους, αλλά όταν τον ερωτούσαν με γραπτά ερωτήματα, απαντούσε υπαγορεύοντας στον μαθητή του Σέριδον, καθώς επίσης έγκλειστος στο κελλί του ήταν ο Ιωάννης ο Προφήτης.

Ο άγιος Δωρόθεος έκανε υπακοή σε αυτούς τους ασκητές υποβάλλοντας σχετικές ερωτήσεις, και οι διδάσκαλοι του απαντούσαν κατά το δυνατόν σύντομα. Ένα διάστημα ήταν υπεύθυνος για την φιλοξενία των προσκυνητών, υπηρετούσε στο νοσοκομείο της Ιεράς Μονής, φαίνεται ότι είχε και γνώσεις ιατρικές, και απέκτησε μεγάλη πείρα να εισδύη στην ψυχή των ανθρώπων και να αναλύη όλες τις εσωτερικές διαθέσεις τους. Η άσκησή του ήταν μεγάλη, μάλιστα δε είχε παρακαλέσει έναν αδελφό της Μονής να τον ξυπνά για την νυκτερινή ακολουθία και έναν άλλο αδελφό να τον κρατά άγρυπνο κατά την διάρκειά της.

Ύστερα από μεγάλη υπομονή που έκανε και μεγάλη πείρα που απέκτησε, και μάλιστα μετά την κοίμηση του ηγουμένου της Μονής του Σερίδου, και την κοίμηση του αββά Ιωάννου του Προφήτου, αλλά και την τελεία σιωπή του μεγάλου Βαρσανουφίου, ο αββάς Δωρόθεος ίδρυσε δικό του Μοναστήρι, προφανώς για να μεταδώση στους μαθητές του την πλούσια πνευματική του πείρα που απέκτησε και με τον δικό του αγώνα και με την επικοινωνία με αγίους πνευματικούς του πατέρες. Διασώζονται δε διάφορες διδασκαλίες και επιστολές του.

Σε αυτά τα κείμενά του φαίνεται η κατά Θεόν σοφία του, η πνευματική πείρα που είχε, αποδεικνύεται ότι ήταν βαθύς ανατόμος της ανθρώπινης ψυχής, βαθύς ησυχαστής Πατέρας που διατύπωνε με απλότητα την διδασκαλία του. Πιθανόν να είναι προφορικές διδασκαλίες που οι στενογράφοι της εποχής εκείνης διέσωσαν.

Βεβαίως, έχει γνώση της Αγίας Γραφής, χρησιμοποιεί χωρία Μεγάλων Πατέρων, όπως του Μεγάλου Βασιλείου, του αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου, του αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου, του αγίου Ειρηναίου, του Μεγάλου Αθανασίου και άλλων.

Τα κείμενά του είναι καταπληκτικά και διακρίνονται για την κατά Θεόν ψυχοθεραπεία και την άφθαστη πρακτικότητα, αφού γνωρίζει πολύ καλά τον κόσμο των παθών της ψυχής, τον κόσμο των λογισμών και τον κόσμο των αρετών. Αναφέρεται στην υπομονή που πρέπει να δείχνουμε στην ζωή μας, την καρτερία, την ταπείνωση και την προσευχή. Γράφει για το «δικαίωμα» και το «θέλημα» που είναι καταστάσεις που επιβάλλονται από τους κακούς λογισμούς και ταράσσουν τον εσωτερικό κόσμο του ανθρώπου. Επίσης, ομιλεί για τις τρεις καταστάσεις του ανθρώπου σε σχέση με τον Θεό, δηλαδή σε αυτούς που τηρούν τις εντολές του Θεού, ή από τον φόβο της Κολάσεως ή από τον μισθό του Παραδείσου ή από αγάπη ότι είναι υιοί του Θεού. Αυτό δείχνει την πνευματική ηλικία των μοναχών και των Χριστιανών.

Έπειτα, να αναφερθώ στον άγιο Μάξιμο τον Ομολογητή, του οποίου σήμερα ερτάζουμε την ανακομιδή και μετάθεση των λειψάνων του, έναν μεγάλο Πατέρα και θεολόγο του 7ου αιώνος, που αποδείχθηκε υπέρμαχος στον αγώνα εναντίον της αιρέσεως του Μονοθελητισμού, κατά την οποία αίρεση ο Χριστός έχει μόνον μία θέληση, ενώ όπως υποστήριζε ο άγιος Μάξιμος και αποφάσισε η ΣΤ΄ Οικουμενική Σύνοδος, ο Χριστός είχε δύο θελήσεις που ενεργούσαν στο ένα Πρόσωπο του Λόγου.

Όμως, ο άγιος Μάξιμος ο Ομολογητής που άρχισε ησυχαστικά την μοναχική του ζωή, έγραψε τα 400 κεφάλαια περί αγάπης, στα οποία προσδιορίζει την αγάπη μέσα από την όλη πνευματική και ασκητική ζωή του. Τα κεφάλαια αυτά είναι εκπληκτικά και κινούνται μέσα στην προοπτική της ασκητικής παραδόσεως του αββά Δωροθέου, με την διαφορά ότι γράφονται υπό τύπον συνοπτικών κεφαλαίων και όχι ως διδασκαλία.

Πρόκειται για μικρά σύντομα και συνοπτικά κείμενα τα οποία δεν αναφέρονται μόνον στην αγάπη, αλλά και στις προϋποθέσεις της και τα αποτελέσματά της. Έτσι, κάνει λόγο για τον νού και την λογική, τα πάθη και την απάθεια, την άγνοια και την γνώση και για όλη την πορεία του Χριστιανού, που είναι η πράξη και η θεωρία, η πρακτική φιλοσοφία (κάθαρση), η φυσική θεωρία (φωτισμός) και η μυστική θεολογία (θέωση). Και οι δύο άγιοι, δηλαδή ο Αββάς Δωρόθεος και ο άγιος Μάξιμος ο Ομολογητής, έχουν την ίδια ασκητική και ησυχαστική παράδοση, η οποία είναι η πνευματική ιατρική και η πνευματική θεραπεία του ανθρώπου, που δείχνουν το πως παραμορφώνεται ο άνθρωπος από την αμαρτία και πως

μεταμορφώνεται από την Χάρη του Θεού και τον δικό του αγώνα.

Ζούμε σε μια εποχή υπερβολικής εξωστρέφειας, εικονικής πραγματικότητας, ψηφιακής τεχνολογίας και αγνοούμε τον εσωτερικό μας κόσμο που δημιουργεί ταραχή, άγχος και κατάθλιψη, και γι’ αυτό εμφανίζονται διάφορα ψυχαναλυτικά συστήματα για να βοηθήσουν. Πρέπει, όμως, να γνωρίζουμε ότι στην Ορθόδοξη Εκκλησία έχουμε εκπληκτικά κείμενα, όπως και αυτά που ανέφερα, τα οποία όχι μόνον αναλύουν την ψυχή του ανθρώπου, αλλά την συνθέτουν και την θεραπεύουν, γενικά θεραπεύουν όλον τον άνθρωπο. Στους πολλούς ανθρώπους η Ορθόδοξη θεραπευτική μέθοδος είναι άγνωστη και ασφαλώς αξίζει τον κόπο να την γνωρίσουν.

Ο Μητροπολίτης

+ Ο Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου Ιερόθεος